

Barcelona com hub del sud d'Europa en una SmartCatalonia

Versión en castellano [aquí](#).

La cooperació pública-privada és un dels elements constituents del règim neoliberal. Es caracteritza pel fet que les institucions públiques ofereixin determinades facilitats per a atreure inversions de l'anomenada iniciativa privada. Pel que fa al desplegament del 5G en concret i la digitalització en general, aquesta assistència abasta tant la constitució de les infraestructures necessàries com el foment d'un entramat social i cultural d'acord amb les necessitats de la digitalització. En Estats semiperifèrics com Espanya – i caracteritzats per una gran desigualtat social i la pèrdua d'una estructura econòmica autòctona – aquest tipus de mesures de promoció són molt fortes però no ofereixen cap garantia perquè el capital es quedi (com s'ha vist, de nou, amb Nissan).

El fet que Barcelona i Catalunya siguin dos dels nuclis més desenvolupats de l'Estat no canvia res en aquest sentit, més aviat el contrari: augmenta el servilisme de les seves elits per a no perdre més actius respecte a Madrid. Durant els últims vint anys la ciutat de Barcelona ha estat dissenyada com

a pol d'atracció per a noves tecnologies amb aparença suau però amb un fons de dominació social molt dur. Exemple d'això són la promoció selectiva de sectors com la biotecnologia i la creació del barri de 22@.¹ L'entramat ordit entorn del “Mobile World Congress” i la promoció de la tecnologia 5G constitueixen un pas més en aquest camí.

Ens limitarem a ressenyar els dos nodes més importants d'aquest entramat: el “Mobile World Capital Barcelona” i “5G Barcelona”. Els dos ens publicoprivats van ser creats a partir dels acords de govern que van donar al PSC les regidories claus per a determinar el desenvolupament econòmic i tecnològic de la ciutat, a canvi de donar suport a la reelecció de Colau com a alcaldessa. Els regidors socialistes van reactivar així mateix l'estratègia de la [Smart City](#) promoguda pel govern de Trias i marginada pel primer govern de Colau. El PSC, a més, va aconseguir col·locar al seu antic primer secretari, Pere Navarro, com a president del comitè executiu del Consorci de la Zona Franca de Barcelona, des d'on es promouen, amb l'habitual prosa buida, esdeveniments tan característics per a la marca Barcelona com la “[Barcelona New Economy Week](#)”.

Jordi William Carnes és un altre exemple de la fusió entre buròcrates i tecnòcrates. Militant del PSC des dels seus temps d'estudiant universitari havia ocupat diversos càrrecs importants, tant en la Generalitat com a l'Ajuntament de Barcelona, abans de ser nomenat en 2014 director de Turisme de Barcelona (l'entitat publicoprivada que determina la política turística de la ciutat). Des que en 2018 va ser destituït d'aquest lloc per malversació de fons ha tornat al negoci privat i a la promoció de la indústria digital a través d'ens publicoprivats. Com ell hi ha uns quants “socialistes” més que passen constantment de càrrecs públics a privats i viceversa, constituint una xarxa d'influències a l'ombra.

Durant els últims vint anys la ciutat de Barcelona ha estat dissenyada com a pol d'atracció per a noves tecnologies amb aparença suau però amb un fons de dominació social molt dur.

Gràcies a aquesta xarxa el PSC s'ha posicionat estratègicament per a recuperar el poder municipal en les pròximes eleccions. El fet que Colau ordenés l'eliminació d'un [article crític amb el 5G](#) de la web de l'entitat municipal Fàbrica de Sol, a causa de crítiques aparegudes a la premsa, mostra clarament la supeditació de la nova política als interessos econòmics que mouen els fils de la ciutat. Al mateix temps evidencia la tolerància zero dels defensors de la tecnologia smart amb els seus crítics.

Mobile World Capital Barcelona (MWC Barcelona)

Aquesta [fundació](#) és el nucli dur de la promoció pública-privada del 5G. Ha estat fundada pel Ministeri d'Economia i Empresa, la Generalitat, l'Ajuntament de Barcelona, la Fira de Barcelona i la GSMA. La GSMA és la representant mundial dels operadors mòbils i organitza esdeveniments i congressos d'acord amb els interessos que representa. El més important d'ells és el Mobile World Congress (MWC) que se celebra a Barcelona des de fa uns quants anys. El diari digital Telecoms.com defineix la GSMA com “una de les associacions comercials més poderoses del món, que pressiona als governs en tot, des de la política fiscal a l'estratègia de preus”. D'altra banda, crida l'atenció la gran similitud entre els dos noms, que indueix a la idea que Barcelona sigui la capital mundial de la telefonia mòbil. Com “partners corporatius” de MWC Barcelona figuren Telefónica, Orange, Vodafone, Damm i Caixa Bank. El director general de l'invent és un tal Carlos Grau, exresponsable de Microsoft a Catalunya.

Segons les seves pròpies paraules, el “MWC Barcelona” centra la seva activitat en tres àrees: “la capacitat digital de noves generacions, professionals i ciutadans en general; la transformació digital d’indústries i serveis i l’acceleració de la innovació digital mitjançant els emprenedors”. Volen augmentar l’acceptació de la tecnologia digital en general (i del 5G en concret) mitjançant programes escolars que millorin l’“ocupabilitat”, tallers que “apoderin” a la societat en la tecnologia mòbil així com mitjançant esdeveniments artístics i culturals. A més elaboren informes i estudis per a esbrinar l’ús de les tecnologies digitals i mesurar el seu impacte en la societat. Mentre que el seu Observatori 5G fa un seguiment dels projectes pilots de 5G a Espanya.

L’altra pota de l’entitat és la creació d’una “plataforma de negocis per a la comunitat de startups present en tots els esdeveniments de MWC a tot el món“. I, per a poder continuar escombrant cap a casa seva, també formen part de “5G Barcelona”, la fundació publicoprivada que pretén transformar l’àrea de Barcelona en un “laboratori urbà per a la validació i adopció de tecnologies 5G en un entorn de ciutat real”.

5G Barcelona

El 5G Barcelona és l’ens successor de l’anomenat 5GCity, un projecte promogut per la Fundació i2CAT i la companyia d’infraestructures telefòniques Cellnex Telecom. El projecte va consistir en la instal·lació d’una xarxa de petites antenes que es poden utilitzar com una estructura municipal compartida per tots els operadors. La infraestructura resultant es diu “operador neutre” i la forma de funcionament del projecte – molt característic en àmbit de les TIC (Tecnologies de la Informació i la Comunicació) – es coneix per Triple Hèlix, denominació que designa l’estreta col·laboració entre instàncies polítiques, acadèmiques i empresarials en la consecució d’un fi econòmic comú.

5G Barcelona pretén transformar l’àrea de Barcelona en un «laboratori urbà per a la validació i adopció de tecnologies 5G en un entorn de ciutat real».

El mateix i2Cat és – al seu torn – un exemple perfecte d’aquesta mena de funcionament. La fundació va ser creada en 1999 per iniciativa de la Universitat Politècnica de Catalunya i reuneix en el seu comitè executiu representants destacats de les tres administracions públiques, de les universitats catalanes així com delegats d’operadors com Orange i Vodafone i de multinacionals de la indústria digital com Cisco. En el cas de Cisco es tracta del principal fabricant de sensors i altres components digitals per al desenvolupament de la Internet de les Coses. Es coneix també per ser una de les cinc grans empreses digitals estatunidenques que, en el seu conjunt, han desviat més de 420 mil milions d’euros a paradisos fiscals².

També Cellnex Telecom és present en aquest comitè executiu. Darrere del seu nom s’amaga una antiga sucursal de la multinacional espanyola/catalana Abertis, creada en la primera ona de privatitzacions del tardofranquisme. Aquesta abnegada empresa controlada per La Caixa es dedica des de fa dècades a la gestió de les autopistes de peatge traient uns rèdits fabulosos gràcies als seus excel·lents contactes amb els polítics de torn. En 2018 Cellnex Telecom va comprar la Xarxa Oberta de Catalunya, una concessió de la Generalitat de Catalunya per a fer arribar la fibra òptica al territori català. D’aquesta manera Cellnex Telecom es va convertir en l’anomenat operador neutre, una figura que pretén ser l’aportació local al desplegament global del 5G.

També el 5G Barcelona funciona com una Triple Hèlix amb les seves nombroses ramificacions. En aquest cas la componen la Generalitat de Catalunya, l’Ajuntament de Barcelona, el Mobile World

Capital Barcelona, i2CAT, la Universitat Politècnica de Catalunya, el Centri Tecnològic de Telecomunicacions de Catalunya i Atos, una multinacional francesa de serveis informàtics en el sector de les TIC.

Un breu viatge per la [web](#) de 5G Barcelona evidencia diverses característiques d'aquest pretès salt d'innovació. En primer lloc crida l'atenció la desaparició de la diferència entre el públic i el privat. Tot s'esvaeix a favor d'una única activitat altruista facilitada pel meravellós desenvolupament digital en el qual tots estem implicats: des de les multinacionals, fins al bidell de l'institut preocupat per la seguretat, passant pels polítics locals.

En segon lloc salta a la vista que ofereixen solucions a problemes que, o bé no tenim, o bé es podrien solucionar d'una altra manera, o bé exigeixen solucions estructurals i no tècniques. Un exemple d'això és el projecte pilot de la poda d'una plantació de nectarines a Lleida assistida telemàticament per un agrònom que indica a l'agricultor com ha de podar cada arbre per a augmentar la productivitat de la plantació. Tot això sona molt bonic però el projecte obvia descaradament la problemàtica de la sobreproducció de fruites, el poder de les grans distribuïdores de rebentar els preus i l'explotació brutal de les persones que fan feines al camp.

En la nota de premsa d'un altre projecte pilot bonic s'ensenya un policia que cura un xaval afectat per un atac epilèptic gràcies a la càmera integrada en el seu casc que li connecta en temps real a un servei d'assistència especial. Evidentment, la nota de premsa passa per alt el fet que els policies no caminaran per aquesta raó amb les seves càmeres integrades a la ciutat del futur sinó per a vigilar més i millor a tot quisqui. Una altra perla: el projecte pilot que proveeix els turistes amb unes ulleres «de realitat augmentada» que els mostren tantes meravelles que es quedin esbalaïdes d'admiració, com es pot veure a la foto que acompanya l'anunci.

Salta a la vista que ofereixen solucions a problemes que, o bé no tenim, o bé es podrien solucionar d'una altra manera, o bé exigeixen solucions estructurals i no tècniques.

La superilla del Poble Nou és potser l'exemple més clar del cinisme i de la hipocresia dels promotors publicoprivats del 5G Barcelona. Aquesta gran promesa electoral dels Comuns per a reduir la contaminació atmosfèrica, augmentar la salubritat de la vida urbana i recuperar la vida de barri ha estat cobert per una espessa xarxa d'antenes del 5G que creïn un gran camp d'ones electromagnètiques que permetrà endollar al veïnat – i molt particularment la gent gran – a la realitat virtual.

A part dels projectes pilots dissenyats per a augmentar l'acceptació social del nou estàndard de la telefonia mòbil, els gestors del 5G Barcelona han creat 5 laboratoris (LABs) en universitats i altres espais públics de la ciutat i els seus voltants. Aquests LABs compten amb dispositius de tecnologia digital d'última generació adquirits amb diners públics amb la fi de “crear entorns d'experimentació” que serveixin a empreses i “start ups” a provar i millorar les seves aplicacions. De manera que puguin estalviar despeses i sortir abans al mercat; una funció a la qual està especialitzat el “Thinx Lab” instal·lat al Palau de Mar de la Barceloneta. Òbviament ningú pregunta per la utilitat o perillositat social de les noves aplicacions, l'única cosa que compte és que es puguin “posicionar estratègicament en el mercat”.

No sabem quan diners públics s'inverteix per a la promoció del 5G i la indústria digital en general, amb la condició d'aconseguir que el Mobile es continuï celebrant a Barcelona. El que sí que sabem és que aquestes inversions no redunden en benefici de les habitants de la ciutat. Ni tan sols

serveixen per a crear l'anomenat "valor afegit", si no és per a companyies com Apple, que, segons les seves pròpies dades treu un benefici brut del 58,5% de cada iPhone, mentre els salaris de les persones emprades en la cadena de producció i subministrament repercuteixen a penes el 5,3% en el preu.

I també sabem que la indústria digital farà tot el possible per a no córrer amb les despeses elevades de la infraestructura del seu nou estàndard. Que alguna cosa no acaba de rodar en la pretesa taula de salvació de les taxes de creixement del capitalisme mostra el fet que els seus defensors preveuen un nou ajornament de la implantació generalitzada del 5G de 2020 a 2025.

Per a nosaltres es tractaria d'aconseguir que aquest ajornament s'estengui a l'infinit.

1- A part, és clar, de l'adaptació i venda sistemàtica de la ciutat a la indústria turística global en totes les seves variants, iniciada amb els Jocs Olímpics del 92

2- Les altres, per ordre de quantitats evadides, són: Apple, Microsoft, IBM, Google